

GERRIT JAN DE JONGH, REDDER EN BOUWER VAN ROTTERDAM

*Naar aanleiding van zijn sterfdag 31 januari 1917 **

DOOR IR. J. A. C. TILLEMA

LAAT mij beginnen met het stellen van een vraag: ben ik als later levende collega, met slechts een verschil van ongeveer een halve eeuw – dat is één mensenleeftijd – wel de aangewezen om mij over een man als G. J. de Jongh was uit te spreken? Mensen als Adams of Rose liggen zoveel verder terug dat elke vergelijking met de huidige omstandigheden mank schijnt te gaan en men dus niet in de verleiding komt maatstaven aan te leggen welke op de oude situatie in geen enkel opzicht passen.

Maar Gerrit Jan de Jongh – eigenlijk reeds een modern mens, althans zeker naar het uiterlijk zoals wij hem zien op dat prachtige portret van Jan Veth, een soort onwrikbare captain of industry in een concern dat ‘de stad Rotterdam’ heet, voortdurend rechtlijnig en hardnekkig in de weer om, in plaats van commissarissen en aandeelhouders, gemeentebestuurderen en burgerij naar zijn hand te zetten – al gaat dit type bedrijfsleider langzamerhand een zeldzaamheid worden. Een man niet van hier geboortig, maar Rotterdammer waarlijk par droit de conquête, en in de dagen, toen deze stad de eerste stappen zette op de weg naar de hoogste top in de rij der havensteden, een sterke motor voor de voortgang, een bezieler van de geesten, een virtuoos bespeler van de consciëntie der overheden. En zelfs in zijn laatste ambtelijke jaren toen het getij zich tegen hem scheen te keren – zoals altijd wanneer een jonge en harde ambitie de oude ervarene, maar wellicht mettertijd wat al te rechtlijnig geworden, vermag terug te dringen en hem zijn bevochten leiderschap te ontnemen – zelfs in die jaren nog altijd imponerend.

Ik herhaal mijn vraag met dien verstande dat men kan overwegen of een latere, maar nog niet zo erg late opvolger wel op de juiste wijze over zulk een man kan oordelen. En daarmee bedoel ik dit, dat ogenschijnlijk Gerrit Jan de Jongh reeds geheel deel

*) Lezing voor het Historisch Genootschap Roterodamum op 26 januari 1967.